

१वधः, २विघ्नः, ३अभ्रघनः, ४अन्तर्घनः-अन्तर्घणः, ५प्रघणः-प्रघाणः, ६उद्धनः,
७अपघनः, ८अयोघनः, विघनः, द्रुघनः-द्रुघणः, ९स्तम्बघनः-स्तम्बघनः, १०परिघः-
पलिघः, ११प्रतिघः,

1. 'हनश्च वधः' (3-3-76) इति भावेऽप्रत्यये प्रकृतेर्वधादेशः ।
2. 'घञर्थे कविधानं स्यान्नापाव्यधिहनिष्यर्थम्' (वा. 3-3-58) इति कप्रत्ययः ।
विशेषेण हन्तीति विघ्नः ।
3. 'मूर्तौ घनः' (3-3-77) इति हन्तेरप्रत्यये प्रकृतेर्वधादेशः; काठिन्ये गम्ये ।
मूर्तिः=काठिन्यम् । अभ्रघनः=अभ्रस्य काठिन्यमित्यर्थः । घनं दधि ।
विशेषणविशिष्टवस्तुनोऽपि मूर्तिशब्देन ग्रहणमिति प्रक्रियासर्वस्वम् ।
4. 'अन्तर्घनो देशे' (3-3-78) इति निपातनात् देशे वाच्ये अन्तःपूर्वकादस्मात्
अप्रत्यये प्रकृतेर्वधादेशः । अन्तर्घनः=वाहीकग्रामविशेषः । अन्तः मध्ये हन्यते-
ऽत्रेति वृत्तिः । 'अन्तर्घणः' इति कृतणत्वं केचित् सूत्र एव पठन्ति । तेषां,
'अन्तर्घण' इत्येकविधिविधित्वेषु उपसर्गत्वं वक्तव्यम्' (वा. 1-4-65) इत्युक्त्यैव
सिद्धं णत्वम्-इति भावः ।
5. 'अगारैकदेशे प्रघणः प्रघाणश्च' (3-3-79) इति निपातनात् साधुः । बाह्य-
प्रकोष्ठकेऽलिन्दे वा वाच्ये प्रपूर्वकादन्तेः अप्रत्यये प्रकृतेः घनादेशः 'प्रघाणः'
इत्यत्र दीर्घः, णत्वं च निपातनलभ्यानि । 'प्रघणः' इत्यत्र तु 'हन्तेरत्पूर्वस्य'
(8-4-22) इति णत्वं सिद्धमेव ।
6. उत् उपरि यस्य निधाय अन्यत् काष्ठादिकं तक्ष्यते तस्मिन्=अत्याधाने विवक्षिते
'उद्धनोऽत्याधानम्' (3-3-80) इति निपातनात् पूर्ववत् घनादेशादिकम् ।
7. अप हन्यते इति 'अपघनोऽङ्गम्' (3-3-81) इति निपातनात् साधुः ।
8. अयः हन्यते येन सः अयोघनः कूटः । विहन्यते येन सः विघनः=समीकरणसा-
धनम् । द्रुः हन्यते येन सः द्रुघनः=कुठारादिः । 'करणेऽयोविद्भुषु' (3-3-82)
इति हनोऽप्रत्यये घनादेशः । 'द्रुघणः' इति केचित् । तदानीम्, 'पूर्वपदात्
संज्ञायामगः' (8-4-3) इति, अरीहणादिषु (4-2-80) 'द्रुघणः' इति पाठाद्वा
णत्वमत्रेति ज्ञेयम् ।
9. स्तम्बशब्द उपपदे करणे हनः कप्रत्ययः; अप् च । 'स्तम्बे क च' (3-3-83) इति
कप्रत्यये स्तम्बघ्नः । अप्रत्यये तु स्तम्बघनः इति । दात्रादिकमेवमुच्यते—येन
स्तम्बः तृणविशेषो हन्यते । विस्तरस्तु माधवीये द्रष्टव्यः ।
10. 'परौ घः' (3-3-84) इति परावुपपदे करणे हन्तेरप्रत्ययः, घश्च प्रकृतेः
सर्वादेशः । परि हन्यते इति परिघः=अर्गलम् । 'परेश्च घाङ्गयोः'
(8-2-22) इति लत्वविकल्पः । तेन पलिघः इत्यपि ।
11. 'प्रतिघः' इति बाहुलकात्-इत्यात्रेयः—इति माधवः । प्रतिघः कोपः ।
'अन्येभ्योऽपि—' (3-2-101) इति उप्रत्यये न्यङ्कादित्वात् कुत्वमिति
भानुदीक्षितः ।